

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ТА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
AKADEMIA POLONIJNA w CZĘSTOCHOWIE

МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**«НАПРЯМИ РОЗВИТКУ РИНКОВОЇ
ЕКОНОМІКИ: НОВІ РЕАЛІЇ ТА МОЖЛИВОСТІ
В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ»**

30 листопада 2019 року

ЧАСТИНА II

**Ужгород
2019**

УДК 339.1(063)
Н27

За загальною редакцією:

Палінчак М. М., доктор політичних наук, професор, декан факультету міжнародних економічних відносин УжНУ.

Приходько В. П., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин УжНУ.

Andrzej Krynski, доктор габілітований, професор, ректор Полонійського університету (Республіка Польща).

Martin Grešš, PhD., doc. Ing.

Katarína Brocková, doc. Ing. JUDr. , PhD., LL.M.

Рецензенти:

Мікловда В. П., доктор економічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України.

Ярема В. І., доктор економічних наук, професор.

Напрями розвитку ринкової економіки: нові реалії та можливості в умовах інтеграційних процесів: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 30 листопада 2019 року) / За заг. ред.: М. М. Палінчак, В. П. Приходько, А. Krynski. – Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2019. – Ч. 2. – 136 с.

ISBN 978-966-916-980-8

У збірнику викладено матеріали доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Напрями розвитку ринкової економіки: нові реалії та можливості в умовах інтеграційних процесів» (30 листопада 2019 року, м. Ужгород), у яких розглядаються проблеми економічної теорії та історії економічної думки, світового господарства і міжнародних економічних відносин, економіки та управління національним господарством, економіки та управління підприємством та інші питання.

УДК 339.1(063)

ISBN 978-966-916-980-8

© Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет», 2019

ЗМІСТ

НАПРЯМ 4. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД ЗДІЙСНЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЯК ОДНОГО ІЗ ШЛЯХІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД Беля А. Р.	7
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ Панкова Л. І.	11
ФАКТОРИ, ЯКІ СТРИМУЮТЬ РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОГО СЕКТОРА В УКРАЇНІ Підвальна О. Г.	14
ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСЬКИМ КОМПЛЕКСОМ Стуглик Д.	16

НАПРЯМ 5. ІННОВАЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

ТЕХНОЛОГІЯ BLOCKCHAIN ЯК ІНСТРУМЕНТ БІЗНЕС-ІННОВАЦІЙ Підгірна В. С., Геренда О. А.	18
РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ІНФРАСТРУКТУРНОЇ ПІДТРИМКИ СМАРТ-НАПРЯМКІВ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ Швець Н. В., Шевцова Г. З.	21
ОСОБЛИВОСТІ УТВЕРДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ Шекета Євгенія Юріївна	24

НАПРЯМ 6. ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ І ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР УКРАЇНИ Аббакумов А. В., Ханова О. В., Черномаз П. О.	27

НАПРЯМ 7. ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ Белей Я. В.	31

ІНТЕГРАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО ТА ЗОВНІШНЬОГО АУДИТУ В СИСТЕМІ КОНТРОЛЮ ДІЯЛЬНОСТІ ВЕЛИКИХ ПІДПРИЄМСТВ Вітер С. А., Дмитренко О. М.	33
УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ МОЛОДІ УКРАЇНИ Кондратенко Н. О., Коваленко Л. Б., Зінченко М. О.	37
РІВНЕВА ГРАДАЦІЯ ФУНКЦІЙ У МЕХАНІЗМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН Рудик О. А.	40
МІГРАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЯК НАСЛІДОК ДЕФОРМАЦІЙ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ ПРАЦІ Семикіна М. В., Мельнік А. В., Денисенко Д. С.	44
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ ПРАЦІ Царапкіна М. О., Бондаревська К. В.	47
НАПРЯМ 8. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ І АУДИТ	
ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДИК ОЦІНКИ В ПРОЦЕСІ КРЕАЦІЇ ВАРТОСТІ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА Адамська І. Є.	51
ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ: ОСНОВНІ АКЦЕНТИ Велігурська А. М.	54
ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ІТ-БІЗНЕСУ УКРАЇНИ Кемарська Л. Г.	56
УПРАВЛІННЯ ПОСТІЙНИМИ ТА ЗМІННИМИ ВИТРАТАМИ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА Колісник О. П., Гожуловський С. С.	60
ЗМЕНШЕННЯ КОРИСНОСТІ АКТИВІВ: ВИЗНАЧЕННЯ, УМОВИ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ Підгрушний В. А., Позняковська Н. М.	64
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДІЯЛЬНОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ФІРМ «ВЕЛИКОЇ ЧЕТВІРКИ» Пухкан Н. М., Радова Н. В.	67
ВИТРАТИ ЯКІ ВІДНОСЯТЬСЯ ДО СОБІВАРТОСТІ НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПОСЛУГ ДЗВО Тростенюк Т. М.	71

НАПРЯМ 9. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

БАНКИ ЯК УЧАСНИКИ ДЕПОЗИТАРНОЇ
СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Благун І. І...... 74

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
ВАЛОВИХ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ
В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ

Галайко А. М...... 78

ОЦІНКА КОНКУРЕНТНОЇ ПОЗИЦІЇ БАНКУ
НА БАНКІВСЬКОМУ РИНКУ

Данилюк-Черних І. М., Кубарич С. П...... 81

ЗМІНИ В РЕГУЛЮВАННІ ФІНАНСОВИМИ УСТАНОВАМИ
НА СУЧАСНОМУ ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Еш С. М., Кудь Д. В...... 85

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ
ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ

Ливдар М. В., Лесьо Я. З...... 89

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ
СИСТЕМИ КОМУНАЛЬНОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Пальоха О. В...... 92

ФІНАНСИ СЕКТОРУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Пінчук С. А...... 95

НАПРЯМ 10. ФІНАНСИ ТА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА

НЮАНСИ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ
АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ НЕКОМЕРЦІЙНИМИ
ПРЕДСТАВНИЦТВАМИ НЕРЕЗИДЕНТІВ В УКРАЇНІ

Чмир О. Ю...... 98

НАПРЯМ 11. МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ ТЕХНОЛОГІЧНИХ РОЗРИВІВ

Гаркушенко О. М...... 102

МОДЕЛЬ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ РИНКУ МЕДУ В УКРАЇНІ

Макаренко О. І., Синяк М. О...... 106

НАПРЯМ 12. МАРКЕТИНГ

ІНФОБІЗНЕС, «УСПІШНИЙ УСПІХ» ТА «ІНФОЦИГАНІ»

Коношенко Л. В., Гром В. О...... 110

МАРКЕТИНГ-ЛОГІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ ЗА УМОВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ Семенов К. Л.	111
РОЗРОБКА ПРОГРАМИ ЗАХОДІВ УДОСКОНАЛЕННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА «YALOS GYMNASTICS» Чала Т. Г., Волкова А. О.	115
НАПРЯМ 13. СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ	
МЕХАНІЗМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ Замлинський В.А., Прокоф'єва В.К., Пінкус Іцхак	118
АКСІОЛОГІЧНЕ ЛІДЕРСТВО – ДЕЯКІ ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ Москаленко В. О.	123
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СИТУАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ Суркова І. В., Моргулець О. Б.	125
СКЛАДОВІ ФОРМУВАННЯ ЗОВНІШНЬОГО ІМІДЖУ КОМПАНІЇ В ІТ-СФЕРІ Фірсова С. Г., Давиденко І. С.	129

НАПРЯМ 4. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД ЗДІЙСНЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЯК ОДНОГО ІЗ ШЛЯХІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Беля Андріана Романівна

*аспірант відділу регіональної фінансової політики
Інституту регіональних досліджень імені М. І. Долишнього
Національної академії наук України*

Проблеми громадського контролю в сучасних умовах фінансової децентралізації в Україні є чи не найважливішим питанням забезпечення регіонального розвитку. Місцева влада, локальні депутати та інші зацікавлені у розподілі місцевих бюджетів учасники використовують кошти у власних інтересах. Таким чином інтереси місцевої громадськості можуть бути майже не враховані.

Громадський контроль є одним із найважливіших інструментів нагляду за функціонуванням місцевої влади та органів самоврядування. На противагу державному контролю, громадськість більше зацікавлена в результативності проведення контролю та здійснення необхідних післяконтрольних заходів.

Адміністративний нагляд місцевих органів влади повинен здійснюватися таким чином, щоб втручання контролюючого органу було пропорційним важливості інтересів, які такий орган має намір захистити. Що стосується реального впровадження громадського контролю в Європейських країнах, то цілком логічним є максимальне використання можливостей громадського моніторингу за діяльністю органів місцевого самоврядування, у т. ч:

- з боку громадських організацій (наприклад, досвід Швеції);
- відеоспостережень можливих контактів службових осіб органів місцевого самоврядування із приватними особами під час виконання повноважень (наприклад, досвід Республіки Польщі);
- максимального висвітлення в ЗМІ результатів діяльності місцевої влади (наприклад, досвід Угорської Республіки);
- реєстрації помилок чи шахрайства службових осіб державних органів, їх навмисних та випадкових порушень чинних правил, заохочування позитивних дій посадових і службових осіб (наприклад, досвід Нідерландів);

– онлайн системи контролю за виконанням повноважень, за розглядом звернень осіб (наприклад, досвід впровадження програми «OPEN» у Північній Кореї) [1].

Громадські слухання, різноманітні комісії, особисті прийоми, тощо – усі ці механізми використовуються у західноєвропейських країнах з метою забезпечення отримання інформації від пересічних громадян та не дуже впливових громадських організацій, які представляють широке коло громадських інтересів. У східноєвропейських державах механізми громадських консультацій, як правило, залучають представників організованого бізнесу та профспілок. У західноєвропейських країнах сесії парламенту є відкритими для громадськості в усіх випадках: вони транслюються по ТБ, радіо, телефону та/або через Інтернет.

Окремо варто виділити міжнародні громадські організації, що здійснюють контроль в тому числі і за регіональними громадами. Вже досить довго існує окремий тип громадських організацій, які займаються виключно громадським контролем і називаються *watchdogs* (сторожові собаки), а те чим вони займаються – *watchdog activity* (сторожова діяльність). Саме вони є тими, хто здійснює систематичний громадський контроль за діяльністю публічних установ – як державних, так і комерційних. Найбільш відомими серед наявних сторожових організацій є міжнародні: *Amnesty International*, *Transparency International*, *WWF*, *Human Rights Watch*, *Democracy Watch*, *Network*.

Досить актуальним у світовому досвіді є проміжна ланка між державним та громадським контролем – омбудсмени. У Великобританії – це спеціально уповноважені відносно незалежні контролери. Достатньо важливим є і омбудсмен в Ісландії, який у кожній справі, у якій, на його думку, допущено порушення прав і свобод людини, рішеннями, діями чи бездіяльністю органів місцевого самоврядування, він надає поради і рекомендації вищезазначеним органам щодо виправлення чи удосконалення ними своїх рішень [2]. Подібні функції здійснюють омбудсмени Норвегії, Румунії, Словенії.

Щодо найпоширенішої форми контролю – адміністративного оскарження в Республіці Польщі, у Кодексі адміністративного провадження чітко зазначено, що відповідні відносини регулюються щодо подачі скарги на акти, дії органів «територіального самоврядування» цим актом (ст. 2), скарги подаються в апеляційні колегії самоврядування (ст. 17), Голові Ради Міністрів або відповідним міністрам (ст. 18) й визначено процедуру подання і розгляду скарг (частина II-X) [3].

В Андоррі, Бельгії, Фінляндії, Норвегії, Швейцарії в законодавстві передбачено задля попередження можливих порушень у діяльності органів місцевого самоврядування в якості так званих «попереджувально-контрольних» заходів проведення слухань, обговорень та інших форм консультацій із громадськістю.

У багатьох зарубіжних країнах за участю громадських організацій чи громадських груп здійснюється бюджетний моніторинг. Виконання бюджету, зазвичай, є функцією виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування. Якщо виконавчий орган влади не публікує звіти про стан витрат протягом року, неурядові громадські групи мають лише обмежені можливості контролювати витрачання бюджетних коштів. У той же час, у зарубіжних країнах, неурядові групи мають можливість здійснювати ефективний моніторинг, який підвищує прозорість бюджетного процесу та знижує можливості неефективного управління, або корупції. Згідно бюджетного законодавства зарубіжних країн громадські групи залучаються до заходів бюджетної реформи, поліпшення бюджетного управління.

Актуальним є досвід Бельгії з впровадження інтернет-системи Kafka.be, що дає змогу виявити адміністративні/бюрократичні перепони на шляху отримання адміністративних послуг. Кожен громадянин може надіслати через сайт або е-мейлом повідомлення довжиною 1 500 символів зі стислим описом ситуації, зазначивши свої ПІБ, місце проживання та контактні дані. На веб-сайті розміщено зразок оформлення повідомлення. Повідомлення аналізуються і узагальнюються Агентством зі спрощення адміністративного регулювання, та надсилаються органам федерального або регіонального рівня для перегляду відповідних актів та формування політики загалом [4].

Однак, існує ряд перешкод, що стоять на шляху впровадження ефективного громадського контролю в Україні. Наприклад, під час аналізу громадськістю бюджетів місцевих територіальних громад України, громадською організацією було виявлено:

- проблеми з розбіжностями у бюджетних витратах на місцевому рівні, неефективністю розподілу коштів. Ця інформація не зацікавила правоохоронні органи;
- зловживання та порушення процедурних питань, прийняття непрозорих рішень органами місцевого самоврядування;
- конфлікт інтересів та застосування дискримінаційних схем, зв'язків тощо;
- недобросовісність виконання обов'язків як зі сторони органів місцевого самоврядування, так і підрядників та пов'язаних компаній чи організацій;
- обхід систем контролю та моніторингу, проведення допорогових закупівель та необґрунтовані отримання кредитів;
- переплати, невідповідність зарплат та премій.

Перелічені вище випадки з однієї сторони характеризують складну ситуацію щодо корупції в Україні, яка склалася органах місцевого самоврядування, а з іншої – сигналізують про те, що є можливості щодо

подальшої активізації громадського контролю на місцевому рівні та про те, що існує широке поле для проведення антикорупційних розслідувань.

Додатковими перешкодами на шляху реформування українського громадського контролю виступають:

- недосконалість механізмів застосування інструментів громадської участі в тому числі і місцевий референдум, що потенційно призводить до непрозорості процесу прийняття рішення органами місцевого самоврядування та нівелювання можливості впливу громадськості на процес прийняття рішення;

- проблема висвітлення офіційної документації на офіційному сайті, що ускладнює процедуру перевірки актуальних бюджетних витрат громад;

- недостатність фінансових ресурсів, як наслідок організація залучення жителів додатково не оплачується і не передбачено посадовими інструкціями;

- відсутність застосування громадської експертизи як ефективного інструменту громадського контролю в громадах;

- реалізація електронних процедур не передбачає реального обговорення та досягнення порозуміння, що перетворює їх на механізм інформування;

- низька обізнаність жителів з питань управління та громадської участі у бюджетному процесі громади;

- найбільший вплив на процес прийняття стратегічних рішень мають представники громадянського суспільства та активні мешканці за умови особистого знайомства з представниками органів місцевого самоврядування, позитивного досвіду попередньої співпраці, особистих рекомендацій [5].

Висновки. Вирішення політико-економічних проблем України потребує впровадження іноземного досвіду для здійснення більш ефективного громадського контролю на місцях. Значна інформатизація дозволила частково активній громадськості долучитися до ретельного контролю за функціонуванням об'єднаних громад, про те, держава має надати більше прав громадськості щодо здійснення контролю, зробити доступ до інформації більш прозорим, та запроваджувати механізми, які б змогли долучати мешканців до планування, розподілу та виконання місцевих бюджетів.

Список використаних джерел:

1. European Charter of Local Self-Government [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/122>.

2. Michael Ray Local government [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.britannica.com/topic/local-government>

3. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19900160095>.

4. Recommendation 61 (1999)1 on the role of local and regional mediators/ombudsmen in defending citizens' rights [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://rm.coe.int/1680719b20>

5. Контроль за використанням державних фінансів на місцевому рівні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://icps.com.ua/assets/uploads/images/images/eu/t_kontrol_derj_fin_a5_ukr.pdf

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Панкова Людмила Іллівна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування

Черкаського державного технологічного університету

Регіони відіграють значну роль в соціальному та економічному розвитку економіки країни в цілому. Процеси глобалізації та децентралізації зумовили зростання самостійності регіонів. За рахунок збереження відносної відособленості регіонів, при дотриманні національних та державних інтересів регіони стають носіями власних економічних інтересів. У тому випадку, коли регіональна політика здійснюється в розріз національним інтересам без урахування та оцінок економічних інтересів та наслідків їх реалізації як на рівні регіону так і на рівні держави виявляється ряд специфічних процесів і негативних явищ, таких як:

порушуються дії законів і закономірностей ринкової економіки;
обмежується конкуренція в інтересах окремих осіб або груп населення;

відбуваються збої в безпеці, її економічних і соціальних складових;
отримують свій вияв процеси інформаційної асиметрії в регіонах;
відбуваються диспропорції соціального та економічного розвитку регіонів.

У цілому це дисонанс і збій в системі регіонального відтворення і всіх процесів життєдіяльності в межах та поза межами кордонів регіону, що потребує вирішення в рамках узгодження ключових інтересів в парадигмі відносин «держава-бізнес-населення».

Економічні інтереси – це реальний, зумовлений відносинами власності та принципом економічної вигоди, спонукальний мотив чи стимул господарської діяльності, головною метою якої є не тільки максимізація прибутку й задоволення соціальних потреб, що виникають

в результаті взаємодії внутрішніх та зовнішніх соціальних груп суб'єктів економічної діяльності, в процесі реалізації та гармонізації економічних відносин виробництва, розподілу, обміну та споживання [1, с. 79].

Найбільш гострими, фактично недослідженими і нерегульованими в Україні є наступні проблемні аспекти формування та реалізації економічних інтересів розвитку регіонів:

1. Невизначеність і неоформленість економічних інтересів розвитку регіонів, що не суперечать стратегічним планам країни, процесами глобалізації та інтернаціоналізації економіки. Асоційованість економічних інтересів регіонів України з системою ключових інтересів світової економіки (добровільне приєднання до світових процесів інноваційного та інформаційного розвитку, підвищення стандартів якості та екологічності регіонального продукту) дозволить сформувати гармонійні відносини та конкурентоспроможність на світовому ринку.

2. Суперечливість у міжнародних економічних інтересах, відсутність економічних векторів і орієнтирів на підтримку розвитку економіки регіону в питаннях інтеграції, міжрегіональної і міжкраїнної спеціалізації та кооперації.

3. Глибинні суперечності між великим національним виробником (тобто великими капіталами) і економічними інтересами розвитку регіонів. Конфлікти носять економічний, політичний, екологічний характер. І в більшості випадків вирішуються на користь великого капіталу, що призводить до порушення балансу інтересів у питаннях: розподілу і споживання регіональних ресурсів, рівня прибутковості, контролю регіонального ринкового середовища та ін.

4. Порушення дисбалансу в системі відносин та ключових інтересів праці й капіталу в масштабах національної та регіональної економіки. Невизначеність і відсутність правового закріплення державних інтересів у питаннях партнерських відносин між найманими працівниками і роботодавцями. Так званий глибинний конфлікт інтересів праці і капіталу. Соціальний та економічний позитив подолання проблем дисбалансу регіонального розвитку все більше залежить від вибору та використання ефективних форм реалізації та узгодження економічних інтересів працівників і роботодавців в регіонах.

5. Неузгодженість інтересів на рівні «держава-регіон – бізнес» стримує успішне проведення економічних реформ, становлення ринкових відносин, забезпечення економічного зростання.

Це далеко не повний список проблем в питаннях узгодження конфліктів економічних інтересів регіонального розвитку. Але характерна риса перерахованих проблем – їх гострота та нагальна потреба у вирішенні для розвитку регіону. Оптимізація економічних інтересів розвитку регіонів, їх узгодженість і несуперечність – це передумова економічного прогресу країни. Крім того, науково обгрунтоване

формування і планова реалізація економічних інтересів і їх узгодженість з іншими інтересами (корпоративними, індивідуальними) забезпечить дотримання законів розвитку економіки регіону, удосконалення економічних і ринкових відносин, зростання виробництва і добробуту людей.

Проблемним аспектом реалізації та узгодження економічних інтересів в розвитку регіонів є також їх суперечний та дуальний характер. З одного боку, кожен регіон має свої унікальні інтереси, що обумовлені специфікою його територіальних, виробничих, кліматичних та інших умов, що формує протиріччя його інтересів з інтересами інших регіонів. З іншого боку, у всіх регіонів присутні і спільні цілі, потреби та інтереси, спрямовані на сталий розвиток регіональної економіки. Однак саме схожість ключових інтересів регіонів і породжує суперечності та конфлікти, які зазвичай носять економічний, політичний, екологічний характер. Це пов'язано з тим, що у вирішенні деяких з цих завдань регіони виступають як суб'єкти, що конкурують за отримання державної підтримки та ресурсів.

Забезпечення соціально-економічного розвитку регіону можливо лише тоді, коли враховуються інтереси всіх учасників процесу регіонального розвитку підприємств, галузей, міст, населення та ін. На різних рівнях регіонального розвитку тісно переплітаються економічні, політичні, екологічні та інші інтереси. Слід зазначити, що зі зростанням рівня регіонального розвитку збільшується кількість учасників, які залучаються до процесу суспільного та економічного життя регіону, що розширює коло інтересів та ускладнює процеси їх балансування.

Усунення конфлікту інтересів в розвитку регіонів можна лише шляхом системної організації економічних відносин в напрямі формування норм, механізмів консолідації та узгодження економічних, соціальних, екологічних та інших інтересів самих різних суб'єктів даних відносин, що не суперечать принципам ринкової економіки, регіонального та місцевого самоврядування.

Узгодження пріоритетів становлення економіки регіону з урахуванням балансу економічних інтересів дозволить забезпечити нове бачення і визначення мети розвитку. Однак необхідно враховувати короткостроковість балансу економічних інтересів. Державна та регіональна політика повинна враховувати наступне: випереджаючий розвиток найбільш сильних регіонів і міст сприяє зростанню ефективності національної економіки взагалі, але тягне за собою збільшення соціальних та економічних диспропорцій територій, політика держави в напрямі перерозподілу ресурсів від регіонів-лідерів до регіонів-аутсайдерів уповільнює темпи і знижує ефективність економіки. Пошук оптимального балансу економічних інтересів в парадигмі відносин «держава-регіон-бізнес-населення» – завдання

складне, яка потребує системно-динамічного аналізу та моделювання. Це допоможе зрозуміти суть того, що відбувається, виявити причинно-наслідкові зв'язки між економічними інтересами різних суб'єктів господарювання, вивчити властивості регіональної системи в цілому і оцінити її чутливість до економічних інтересів зовнішніх суб'єктів (інших регіонів та держави в цілому).

Перспективним в напрямі усунення проблемних аспектів розвитку регіонів є активізація процесу кластеризації на основі впровадження смарт-спеціалізації у стратегічне планування регіонального розвитку та запуску процесу розбудови крос-секторального співробітництва, забезпечення інклюзивності економічного становлення, консолідації та балансу економічних інтересів регіонального розвитку, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності економіки регіонів та країни в цілому на світовій арені.

Смарт-спеціалізація дозволить узгодити та консолідувати економічні інтереси суб'єктів господарювання в рамках розвитку видів економічної діяльності, які мають інноваційний потенціал з урахуванням конкурентних переваг регіону та сприяють трансформації секторів економіки в більш ефективні [2].

Список використаних джерел:

1. Бабина О. Є. Економічні інтереси в системі ринкових відносин / О. Є. Бабина, Ю. П. Лозова // Водний транспорт. – 2013. – Вип. 1. – С. 75-79. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vodt_2013_1_15.

2. Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок, Форма типового документа, Звіт від 11.11.2015 № 932

ФАКТОРИ, ЯКІ СТРИМУЮТЬ РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОГО СЕКТОРА В УКРАЇНІ

Підвальна Оксана Григорівна

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри аграрного менеджменту

Вінницького національного аграрного університету

В даний час Україна займає 25-е місце серед 181 країни, що потрапили в рейтинг Світового банку, щодо зацікавленості країною іноземними туристами [2].

Незважаючи на сприятливі базові прогнози розвитку туризму в Україні, зроблені Всесвітньою радою з туризму і подорожей (ВРТП) і

його дослідним партнером – Оксфордським центром економічного прогнозування (ОЦЕП), ще існують проблеми, від успіху вирішення яких залежать перспективи, рекреаційно-туристичного комплексу в нашій країні [3].

Необхідними умовами успішного розвитку як внутрішнього так і в'їзного туризму, на наш погляд, є: формування якісного туристичного продукту, наявність грамотної маркетингової стратегії просування внутрішнього туристичного продукту на українському ринку, створення системи професійної підготовки персоналу, залучення інвестицій в розвиток рекреаційно-туристичної інфраструктури.

Слід зазначити, що унікальні природні ресурси і культурна спадщина, якими володіє наша країна, не здатні самі по собі забезпечити успішний розвиток рекреаційно-туристичного комплексу, так як є лише необхідною, але недостатньою умовою його розвитку.

Визнання важливої, ролі галузі в національній економіці, ефективне планування її діяльності на державному та регіональному рівнях, а також стійке фінансування на сучасному етапі, є головними факторами розвитку туризму і рекреації.

Рекреаційно-туристичний сектор може зіграти істотну роль в розвитку економіки і створенні робочих місць в регіонах, але для цього індустрія туризму і рекреації повинна стати стратегічним пріоритетом регіонального розвитку та в державних програмах для об'єднаних територіальних громад.

До основних факторів, які стримують розвиток рекреаційно-туристичного сектора в Україні, відносяться:

- недостатньо розвинена туристична інфраструктура в більшості регіонів країни, мала кількість готелів і засобів розміщення туристів з сучасним рівнем комфорту і сервісу;

- низький ступінь розвитку транспортної інфраструктури, недостатність пропускної здатності яка перешкоджає збільшенню масштабів як внутрішнього, так і в'їзного туризму;

- висока вартість проживання в готелях, харчування, транспорту та інших послуг, які пропонуються туристам, що перевищує середньоєвропейський рівень при одночасно незрівнянно низькій якості послуг, що надаються;

- адміністративні та бюрократичні бар'єри, невідгідні умови для бізнесу, які перешкоджають залученню інвестицій в рекреаційно-туристичний комплекс;

- нестача кваліфікованих кадрів, що визначає невисоку якість обслуговування у всіх секторах індустрії;

- недостатні зусилля держави по просуванню відпочинку в Україні та рекреаційно-туристичних можливостей країни як на зарубіжних так і на внутрішньому ринках;

– складності в оформленні туристичних віз [1].

Очевидним є і те, що рекреаційно-туристичний потенціал країни використовується далеко не повною мірою, і створення умов для якісного відпочинку на території України місцевого населення та іноземних громадян вимагає більш активного проведення державної політики в сфері туризму.

Список використаних джерел:

1. Величко В. В. Організація рекреаційних послуг: навч. посібник / В. В. Величко; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Х.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. – 202 с.

2. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р. Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/168-2017-%D1%80>

3. World Travel & Tourism Council Tourism Satellite Accounting Research. Documentation. Overview and Definitions. – WTTC, 2001. – 77 p.

ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРЬКИМ КОМПЛЕКСОМ

Стуглик Джоанна

кандидат економічних наук,

здобувач ступеня доктора економічних наук

кафедри економіки, підприємництва та природничих наук

Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

Система управління регіональним господарським комплексом охоплює різноманітні сфери економічних відносин: відносини власності, фінансово-кредитну, податково-бюджетну системи, організаційно-управлінські, виробничо-економічні, аграрні відносини, законодавство, характер зв'язку між ними по вертикалі і горизонталі, заходи і дії регіональної влади з регулювання економічних процесів на території регіону, в системі міжрегіональної взаємодії і на рівні країни в цілому.

Ці відносини повинні здійснюватися в рамках конституційно-правових норм і будуватися на наступних принципах [2; 3]:

реальна рівність усіх регіонів країни у відносинах;

однотипність умов (правових, податкових, майнових) і можливостей (організаційних, інфраструктурних) діяльності кожного регіону;

врахування особливостей територіальної спеціалізації кожного регіонального суб'єкта в залежності від природних ресурсів, кліматичних, транспортних та інших умов;